

HEDVIKA KAPLÁNOVÁ

Z BLONDÝNY ZUBAŘKOU

mladá fronta

Z blondýny zubařkou

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.albatrosmedia.cz

mladá fronta

Hedvika Kaplánová
Z blondýny zubařkou - e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Z BLONDÝNY ZUBAŘKOU

HEDVIKA KAPLÁNOVÁ

Z BLONDÝNY ZUBAŘKOU

mladá fronta

Nejlepší lék na přeplněnou knihovnu? Poslat své knihy dalším čtenářům, kteří prahnou po vědě. S rychlostí neurotransmiterů to zvládnete na **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

PÁR SLOV ÚVODEM

Říká se, že vás vysoká změní. Nevím, jak hodně výrazná ta změna je, jak ji na mně vnímá moje bezprostřední okolí, ale já si přijdu jako někdo jiný, než jsem byla na konci června 2014, kdy jsem se naprosto neuvěřitelným způsobem radovala, že mě vzali na zubní. Po tvářích se mi kutálely obří slzy štěstí, přes zrychlený dech mě brněly končetiny. Věděla jsem, že mi to změní život.

Ale čím konkrétně?

Může za to to ten způsob studia, kde jste každému úplně ukradení? Nebo to dělají ti lidé, hromada starostí, které v porovnání se starostmi běžného života vlastně vůbec starostmi nejsou? Je to změnou bydlení, odloučením od rodiny a lidí, se kterými jste trávili na gymplu poslední roky? Nebo jestli to není tím vysedáváním po kavárnách, těžkými kovy ve vodě z vodovodu, věčným nestíháním? Nebo za to může ta Praha a nebo prostě samotná medicína, na níž si uvědomíte, že je obrovská náhoda, že jste se vůbec narodili a že máte správný počet končetin, oči na tom správném místě a že jste vůbec ještě naživu? Nicméně snažně

doufám, že tahle změna bude kontinuální a přetvoří mě na poněkud jinou bytost, než jakou jsem bývala, avšak pořád s tím stejným jádrem, kde snad už navždy zůstanu naivkou a malou holkou.

Zubaři se charakterizují různě: Zubaři jako zvláštní sorta lidí. Zubaři jako skupina se zvláštními pravidly života. Zubaři jako určitá sekta vyznávající jednosvazkové kartáčky a velké balení žvýkaček, o které se dělí.

To je zajímavá představa, která mě nepřestává fascinovat. Každý chce patřit do nějaké skupiny. A co já? Čím vyšinutější ona grupa bude, tím lépe. Navíc se zde projevuje velmi specifický druh humoru, kterému rozumí jenom úzký okruh lidí. A to je bez diskuze lákavé.

Zubaři nejsou jen tak nějakí lidé. Především se celkem sdružují. Jak řekl jeden tělocvikář: „Jo, zubaři... To se mi líbí, že vy jste jako vrány, furt u sebe.“

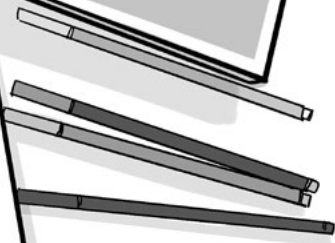
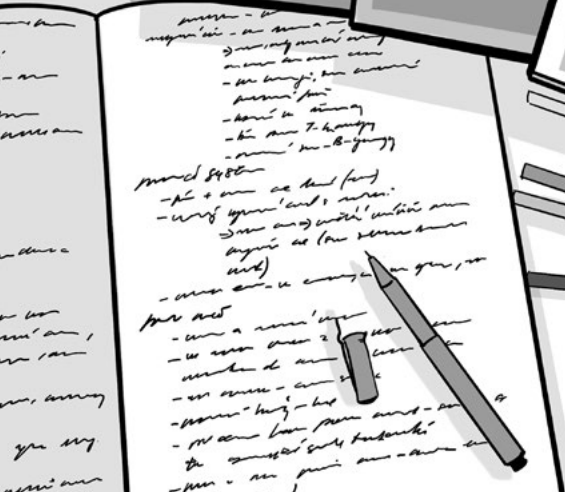
Jako je fakt, že někteří lidé jsou prostě solitéři a solitéry už asi zůstanou a neporadí, ani kdybyste se na hlavu stavěli, ale těch, co se snaží pomoci svým kolegům, je víc. Je tady snad „jakás takás“ záruka, že tu školu, když budeme chtít, dokončíme všichni. Už teď je nás totiž málo, jeden kruh se dokonce tak trochu rozpadá. Vždycky někam přijdeme a to, co slyšíme jako první, většinou je: „A to jste jako už všichni?“ – „Tady je tedy pracovní morálka!“ – „Jsou tu všichni!“ – „Aha!“ – „Přijde ještě někdo?“ – „Kolik vás v ročníku proboha je?“

Čím míň nás je, tím lépe si rozumíme a tím vyšinutějšími se stáváme.

Ale ačkoli mě na škole štve opravdu hodně věcí, musím říct, že to tu miluju.

Jedině tady si totiž můžu bez odsouzení vyčistit zuby na veřejnosti.

Ale abych to vzala popořádku...

PRVÁK

Strašně jsem se na medicínu chtěla dostat. Nemůžu říct, že bych vždycky zubařkou být chtěla. Spíš jsem vždycky věděla, že zubařkou budu. Konkurence byla velká, pravděpodobnost přijetí jsem vypočítala asi na pět procent. Nezbýlo mi tak nic jiného, než se do toho pořádně opřít. Naučit se nazpaměť modelové otázky z chemie, fyziky a biologie o celkovém počtu asi pěti tisíc. Každá z těch otázek má ještě čtyři různé odpovědi, které mohou být správné úplně všechny, takže je vlastně potřeba se naučit asi dvacet tisíc výroků. Nějak jsem to do sebe během maturitního ročníku nasoukala. Před psaním přijímačkových testů jsem potkala přemotivovanou Slovenku, co to uměla podle mě i pozpátku, a pak nervózně čekala několik dní na výsledek. A tak jsem tady.

Není tu signál. Sedíme spolu s mými budoucími kolegy v kroužku v jídelně výcvikového střediska v Dobronicích u Bechyně. Zvědavě se rozhlížíme okolo, čas od času spolu prohodíme pár slov. Čekáme na příchod studentů vyšších

ročníků, kteří nás mají na tomto seznamovacím kurzu po-
učit o tom, jak to u nás na fakultě funguje.

Přicházejí dovnitř a s sebou vlečou kufry. Proč s sebou
mají kufry?

„Čau, tak jsme vám přinesli ukázat knížky, které budete
v prváku potřebovat,“ přirážejí stoly k sobě a z kufrů vyta-
hují neskutečné množství učebnic.

„To si dělají srandu, ne? To nebudem potřebovat hned
všechny knížky tenhle rok, ne?“ ujišťuju se trochu prosto-
duše u spolužačky. Ta jen pokrčí rameny a vytáhne si blo-
ček a propisku.

Těžko říct, jestli to myslí vážně. Fakt si nejsem vůbec jis-
tá. Jestli je to vtip, tak dost špatný. U literatury nám zapále-
ně povídají, podle jaké knížky učí jaký asistent, kdo na čem
bazíruje, jakou učebnici nemáme před kým vytahovat.

Naštěstí tahle šílená hodinka hrůzy má svůj konec a nás
čeká „křest vodkou u Holandřana“. To je taková hospoda
u toku, ke které se stačí přebrodit přes sto metrů dlouhý
jez. Což by samo o sobě nebyl takový problém, kdybych
neměla zlomenou nohu. Cestou tam mi pomáhají budou-
cí kolegové, cestou zpět už radši spoléhám jen sama na
sebe. Nerada bych se i s berlemi vykoupala. Křest doko-
nán.

Vcházím do anatomického ústavu, kde mě vítá nechutná
vůně formalinu. Zdi jsou tady tím snad úplně prosáknutý.

Dav mě s sebou bere do obří místnosti na první přednášku. Nesměle zasedám do nepohodlné lavice a čekám na příchod vyučujícího. Drtivou většinu přednášky vůbec nevíím, která bije, protože každý hrbolek, výčnělek, jáma, jamka, drsnatina, rýha, zárez a bůhvíco ještě má minimálně dvouslovný latinský název. Někteří kolegové snad měli za úkol nastudovat kapitolu napřed, což jim závidím, protože mě to naplňuje pocitem, že mají nějaký relevantní náskok. Nemají.

Pořádně nevíím, co dělat. Psát si všechno? Nepsat si nic? Stejně nám tu určitě většinu věcí říkají jen pro zajímavost, pro kontext, zcela jistě to po nás při testech a při zkoušce nebudou vyžadovat všechno.

No to bylo naivní. Samozřejmě, že chtějí úplně všechno. I to, co je psané „petitem“, tedy malým písmem.

Máme první praktika z anatomie. Se staženým žaludkem jdu okolo piteven, kde nějaká skupina studentů už pracuje, a snažím se koukat jen dopředu. Pustí nás dovnitř místnosti a já obsazuji strategicky vhodné místo – zády ke zdi, čelem ke dveřím. Vždycky musím vidět na dveře. Co kdyby náhodou přišel bubák?

Po nějaké době přichází kluk, co je maximálně o pár let starší, a má na triku polohy umístění apendixu. Za ním vzápětí vchází ten nejdůležitější, a to přímo pan asistent. On je to teda doktor, ale tady je „asistent“ mnohem víc než „jen doktor“, a tak se vyučujícím říká asistent.

Spustí svůj monolog. Nechytám se. Nerozumím.

Najednou dveře otevře nějaký další kluk, tentokrát v plášti. Posunky sděluje tomu našemu s apendixy, že má jít pryč, že toto je jeho skupina.

Proč ho vyháníš? Tenhle už je náš. Už jsem si na něj za těch pět minut zvykla. Byl to jediný pevnější bod, na který jsem se tu upnula, a nechci tu křehce získanou jistotku v tomhle domě hrůzy zase ztratit.

Ačkoli se mi to nelíbí, asi se nedá nic dělat. Zubaři patří tomu v plášti, a tak ten s apendixy odešel.

Jednoho sychravého rána vstávám asi v půl páté, abych stihla autobusem dojet na sedmou do Prahy na přednášku z histologie. Probíráme buňku. To je fajn, to jsme brali dost na střední, přijdu si jako v sedle. Tady nebudu rýt pusou zem. Tady budu vědět, o co kráčí!

Jaké je moje překvapení, když zjistím, že několik týdnů učiva buňky na gymplu se vtěsnalo do jediné přednášky z histologie a celá buňka je jedna otázka z celkově asi devadesáti. Zvládla jsem dorazit ještě na dvě přednášky a pak jsem udělala rozhodnutí, že už nebudu vstávat ve 4.30, abych si připadala jako úplný blbec. To můžu udělat doma u učebnice, a ještě k tomu budu vyspalá.

Evidentně se takto rozhodli i další studenti. Kolegové mizeli z přednášek stejným tempem jako listí ze stromů.

Histologie je věda o tkáních. Aby se tyto tkáně daly zkoumat, musí se před vložením pod mikroskop upravit, zejména nařezat na tenké řezy a nabarvit. A tady nastává ten háček. Prakticky většina těchto našich vzorků tkání

se barví hematoxylin-eosinem, který zbarví preparát do fialovo růžova. To je pak padesát odstínů růžové.

Napůjčovala jsem si všechny učebnice. Zběsile jimi na střídačku listuju a nevím, ze které se mám učit. Tady ta má barevné obrázky, tady je prý lepší text, říkali zkušenější na seznamováku. No, podle mě se nedá číst vůbec nic, ale budiž.

S vypětím všech sil během čtrnácti dnů studuju kostru horní končetiny, snažím se memorovat obrázky.

To nejdůležitější ale mám teprve před sebou. „Dobrý den, jednu horní končetinu bych prosila,“ hlásím do okénka s nápisem „výdejna kostí“. Dostávám igelitku plnou preparátů a jdu na to. Naštěstí v tom ale nejsem sama. Spolu se mnou si jde procvičit svoje znalosti i moje kolegyně, ze které mám zatím pocit, že razí heslo „vždy připravena“.

Zatímco já jen tupě otáčím klíční kostí, ona bere do ruky lopatku, otevírá nad ní učebnici a nahlas mi říká, jak se jmenuje která část, kam se upíná jaký sval a kudy probíhá

jaký nerv. Nechci na sobě dát znát údiv, ale ta svědomitost mě šokuje.

Se staženým žaludkem vcházím na praktika z anatomie. Dnes je ten den, kdy prvně prověří naše znalosti. Od vyučujících máme informaci, že tam bude třicet otázek, na každou máme mít třicet sekund. Od starších ročníků máme informaci, že to bude peklo.

Na promítačce se objeví první otázka. Sakra, to je jiný úhel pohledu na tu kost, musím se nejdřív zorientovat.

Klik.

Slajd byl po asi deseti sekundách překliknut, takže jedem dál. To byl asi omyl.

Klik. Další slajd.

Do háje. U jaký otázky teď jsme? A co když ten test kvůli tomu, že se mi šoupla čísla, nenapíšu?

Klik.

Klik.

„Konec testu, odložit propisky, všichni, hned!“ dává pokyn pan asistent. Námi zoufale popsané papíry sbírá ten kluk v plášti. Jdeme probírat další látku, tentokrát dolní končetinu. Pan asistent nadšeně mluví o všem, jen ne o dolní končetině. Je to mišmaš všeho dohromady. Anatomie, embryologie, dostáváme k tomu evoluční poznámky. „Hlavně nerod'te na loďce mezi jedním a druhým kontinentem, to dítě musí mít jasně dané geologicko-imunologické zařazení,“ nabádá nás. Dobře. Nebudu rodit na loďce mezi jedním a druhým kontinentem, slibuju.

Koukám na toho kluka v plášti, co se probírá našimi testy a chystá se je opravovat. Mezi palcem a ukazováčkem si pod brýlemi mne kořen nosu, zvedá obočí, místy si chytne hlavu do dlaní. Něco mi říká, že jsme nebyli moc úspěšní.

Jedna z mála věcí, na které se skutečně každý týden těším, jsou praktika z předmětu Preklinické zubní lékařství. Taková prvouka pro stomatology.

Výuka probíhá v místnosti, do které když jsem vešla poprvé, málem jsem propukla v smích.

Od každého stolu na mě kouká plastová hlava s doširoka otevřenou pusou. Hodně, hodně doširoka.

Dostáváme informaci, že absence nejsou povoleny. Žádné. A to nejen v tomto předmětu, ale prakticky v žádném. Na přednášky můžeme chodit podle svých možností, to se ale netýká praktik a seminářů. Semináře mají za cíl živou diskuzi, takže to je vzhledem k všeobecné pasivitě jen takový eufemismus pro přednášky, praktika pak mají za úkol probíranou věc procvičit. Všude je vyžadována sto procentní docházka na praktika i semináře, docházka se kontroluje čtením jmenného seznamu. „A co máme dělat, když nám není dobře a nebo jsme nemocní?“ ptáme se vždy vyučujících. Dostává se nám odpovědi, že to je málo pravděpodobné, a že trochu nachlazení přece do školy můžeme jít. A kdyby se přeci jen dělo nějaké drama, máme jim napsat a nějak to vyřešíme, třeba seminární prací nebo náhradou s jinou skupinou.

Oni nám normálně regulérně říkají, že to máme přechodit! Jaký to paradox. Na přednáškách dostáváme kázání na téma zdravý životní styl, ale vyžaduje se od nás něco jiného.

Po úvodním týdnu, kdy jsme dostali za úkol poměrně detailně nakreslit různé zuby, přichází konečně moment, kdy se poprvé ujímám vrtačky.

Ani jsem nevěděla, že jich je víc typů. Máme „červené, modré a zelené kolénko“. To jsou mikromotory, které jsou barevně označeny podle toho, jaký mají převod. To nejrychlejší udělá až 200 000 otáček za minutu! Za minutu! Dalším typem je „turbína“, která je poháněná vzduchem, ta dokáže udělat až 400 000 otáček za minutu. K tomu všemu potřebujeme ještě podiamantovaný brousek, abychom se vůbec mohli dostat přes sklovinu.

Prvně vrtám do plastového zubu. Nejenže mi trvá asi sto let, než tu díru vůbec udělám, ale taky je strašně křivá. Dostáváme pokyn, že máme preparovat zuby přímo ve fantomech – to jsou takové pomůcky, které simulují dutinu ústní nebo jiné části těla a využívají se pro výuku zdravotníků. Nejprve si všichni děláme selfie s figurínou, která nám bude dělat společnost dalšího dva a půl roku. V plášti. Na sociálních sítích to má úspěch. Ještě aby ne! Jen ať ostatní koukají, jak nám to sluší.

Celý instagram a facebook už mě začínají dost vytáčet. Drtivá většina mých bývalých spolužáků ze střední

si tam dává vysmáté fotky z různých akcí, zatímco já se učím dírky v hlavě.

Nic nevidím. Zrcátko se mi instantně mlží vodou. Vodní sprej z vrtačky stříká všude možné, jenom ne na ten zub. Podle mě jsem vrtla i do toho zubu vedle. Do toho všeho ještě mám být narovnaná, protože oko Velkého bratra v podobě vyučujícího nezapomíná kontrolovat, jestli sedíte rovně. Přeci jen je třeba správnou ergonomii budovat hned od začátku. Tato pracovní pozice nám zůstane až do důchodu. Vytahuju plastový zub z figuríny.

Šílenost. Fuj. Jak tohle někdy zvládnou na živém člověku, který pusou otevře jen asi na polovinu, co tento fantom? Se všema těma slinama, jazykem, tváří, savkou, rukavicemi, zrcátkem a miliardou dalších instrumentů, který musím mezi zuby nacpat, než tam vůbec dám nějakou výplň?

Nakonec většina z nás v tom zubu udělala jakousi díru, kterou se pak snažila nějakým způsobem zaplácnout.

Pokaždé, když jdu do anatomického ústavu, je mi špatně od žaludku, ale zároveň se vždy nemůžu dočkat. Mísí se ve mně dvě velmi protichůdné emoce. Obecně pocit na blití vychází jednak z množství učiva, jednak je to pachem formalínu linoucího se z piteven.

A pak mi létají motýli v břiše z toho kluka v plášti, který má naši anatomickou skupinu na starosti a opravuje nám testy. Končí nám praktikum zaměřené na páteř. Všichni si balí svoje saky paky a odjíždějí na víkend domů.

Až přehnaně pomalu třídím „svoje“ obratle, které nám byly rozdány. Zdržuju tím kamarádku, která si myslí, že půjdeme spolu. Všichni už dávno odešli.

Před výukovou místností se zakecáváme s tím v plášti. Nemám se k odchodu a kolegyně neví, co si myslet. Má mě zachránit od téhle konverzace, nebo naopak chci, aby nás tu nechala jen ve dvou? „Hele, já už půjdu, jdeš taky?“ ptá se mě. „Nene, děkuju, klidně běž. Já chci jít ještě na záchod a ještě mi to bude nějakou dobu asi trvat,“ odpovídám jí.

A náhle se s mým objektem ocitáme sami na chodbě. Před učebnou, vedle piteven. Dají se tu zažít překvapivě romantické okamžiky.

Zjišťuju, na které přednášky chodit, a na které ne. Taky zavádím rutinu, že pokaždé, když někdo z přednášejících řekne nějakou hlášku, zapíšu si ji. Od teď si začínám tvořit mou soukromou sbírku hlášek.

„V životě nejsou nejdůležitější peníze, ale hodně peněz.“

„Zuby jsou důležité. Když nemáte zuby, nikdo vám nedá... práci.“

Už první tři měsíce na medicíně na mě zanechaly určité stopy. Například jsem si všimla rozpačitých reakcí svého okolí při vyslovení slova „vagina“ (a to ještě ve spojení *vagina carotica* – obal krčních cév). Obecně začínám otupo-

vat vůči těmto výrazům a vtípkům, takže v leckterých situacích bohužel ztrácím představu o únosných hranicích rozhovoru s běžnými smrtelníky.

Březen byl první měsíc, kdy jsem si řekla, že na to nemám a že to nedám. Psaly se dva testy, tedy počítám-li jen ty z anatomie dýchacího systému a močopohlavního systému: Dýchák byl v pohodě, na to, abychom se naučili asi osmdesát stránek jsme měli dva týdny. „Močopočo“, jak tomu říkáme, bylo horší. To jsme se za dva týdny museli naučit stránek sto osmdesát.

Občas ještě pořád zavítám na přednášku z anatomie. Snažím se být duchem přítomná, a něco si z výkladu odnést, nicméně to moc nejde. Potřebovala bych mít téma nastudované ještě před přednáškou, ale sotva se stíhám učit na testy z okruhů, co jsme probírali před dvěma týdny. Obvykle se tam tedy dovalím s předraženým lattěčkem z řetězové kavárny, snažím se chytat obsah, chvilku si zapisuju a překresluju náčrtky z tabule, pak to obvykle vzdám a jen sedím a říkám si, kam jsem to zas proboha vlezla.

„Tohle je velmi vzácný obrázek perikardové dutiny. Dostal se tam vzduch kvůli velmi agresivnímu nádoru jícnu. Nevydržel dlouho, chudák, po tom rentgenu. Ale je to edukativní.“

„Pokud chcete konzumovat srdce, doporučuji vařit dlouho, neboť je tvrdé. Třeba v papiňáku.“

Anatomický ústav, neseme si se spolužačkou mozek v kbelíku na pitevnu. Kolem jde pan profesor.

„Copak, copak, děvčata, máte nervy v kýblu?“

Ráno vstávám s přítelem v pět a jedu s ním cestou do práce. Od podzimu, kdy jsme se seznámili nad pitevními stoly, se toho hodně změnilo. Předně začal pracovat jako chirurg v jedné velké pražské nemocnici.

Před začátkem výuky sedávám v McCafé a snažím se v šest ráno do sebe dostat dílem snídani, dílem nějaké učivo. Přestává mi to jít. Připadá mi, že se učím stylem „jedna informace dovnitř, dvě ven“. Je na čase zařadit nějaký restart mozku.

Jelikož jsem se infiltrovala mezi třetáky, dostávám neodolatelnou nabídku jít s nimi kalit. Tuhle etapu jsem na střední škole vynechala, a tak mám pocit, že to asi musím na vejšce dohnat. A navíc se třetákama? No, to se neod-

mít! Konečně si trochu odpočinu od toho učení! Dělán si make-up podle standardů roku 2014 a vyrážím. V alkoholu se nevyznám. Víno rozděluju na bílý a červený a vím, že tequilla se konzumuje s citrusem, ale jinak vůbec nic. A tak si nechávám poradit od zkušenějších.

Končí to tak, že mě jeden z budoucích kolegů posazuje na noční tramvaj a já se nějakým zázračným způsobem sama vracím zpět do přítelova bytu, kde střízlívím.

Přítelův byt ode mě dostal přezdívku „krtčí nora“. Je ne skutečně tmavý, starý a zašlý, nicméně je to jediný bydlení, který bylo za daných okolností a s jeho rozpočtem začínajícího chirurga k dispozici.

Prakticky tam teď trávím asi nejvíc času hned po svém spolubydlení v Košících. Na druhou stranu vlastně skoro nic jiného nepotřebujeme. Ten byt nám poskytuje teplo a útulno. Vše, co mladý zamilovaný pár hledá.

Začalo být trochu hezky, což znamená, že si učivo můžu brát s sebou ven na lavičku. Je to příjemná změna oproti těm šedým měsícům, ačkoli nutno říct, že mě ty kvetoucí stromy, stejně jako maturanty, už začínají docela znervózňovat. Nějak jsem zvládla test ze srdce, popasovala se s testy z preklinického zubního lékařství, napsala si zápočtový test z biochemie – z metabolismů –, což bylo fakt nepříjemný, a přežila orální histologii a embryologii. Tomu jsem s oblibou říkala, že jdu na „zkoušení z orálu“. A konečně jsem se počala učit na PNS (periferní